

Beretningen over sidstnævnte med tilhørende Kort er allerede modtaget og vedlægges; de øvrige Beretninger og Kort skulle blive fremsendte til Ministeriet, naar de ere indkomne, ventelig inden Oktober Maaned.

Allerede nu vil man imidlertid kunne angive, at de her anthvede Undersøgelser og Analyser, alt efter Forholdenes Natur, ville koste fra 75 Ore til 1 Kr. 25 Ore pr. Td. Vd. Spørgsmaalet bliver da: hvilke Moser skulle paa denne Vis undersøges, hvor stort et Areal indtage disse tilsammen, over hvor mange Aar vil det være rigtigt at fordele dette Undersøgelsesarbejde, og i hvilken Rækkefølge eller Orden bør dette foretages?

Umindeligvis vil der ikke blive Tale om at undersøge de mange spredte smaa Moser, hvor Forholdene ere let overskuelige, og hvor tilmed Opdyrkingen nærmest vil bæres frem af de tilliggende dyrkede Arealer og Ejendomme. Dernæst vil der ingen Grund være til at undersøge de gode Lavmoser, som allerede yde en nogenlunde brugelig Grønsning, og hvis Forbedring ikke kræver Forundersøgelser af den her omhandlede Art, medens deres Udnyttelse væsentlig vil kunne støttes af de nedenfor omtalte Planteavlssforsøg. Hift og her findes ogsaa en Mose, hvis Afvandingsvilkkaar ere af en saa uheldig, tilbels umulig Art, at man paa Forhaand kan sige, at en nøjere Undersøgelse deraf næppe vil føre til et gunstigt Resultat. Det er umuligt forud at sige, hvor stort et Areal der af de her anførte Grunde ikke vil trænge til Undersøgelse, men for betydelige Strækninger sur Lavmose og andre vandfygte Arealer samt for den største Halvdel af de ca. 100,000 Tdr. Land Højmoser, der findes her i Vandet, vil en Undersøgelse af den forannævnte Art være af stor og uberegnelig Betydning, og Udgiften dertil vil mange Gange kunne blive opvejet af de store Fordele, som en herved fremkaldt Afvanding vil bringe med sig, og ved den Sikkerhed, hvormed en senere iværksat Opdyrkning vil kunne finde Sted.

Man har været noget i Tvivl om, hvorvidt man af Hensyn til Sagens store Betydning skulde anbefale, at Staten afholder alle Udgifter ved en saadan Undersøgelse, eller om en Del deraf skulde bæres af Jordens Ejere eller Brugere. I første Tilfælde ville Undersøgelserne blive hurtigere fremmede, og de Vansteligheder, der kunne opstaa ved Jælle-moser, idet enkelte af Lodsejerne kunne ønske dem undersøgte, andre ikke, i det væsentlige ville blive undgaaede. Men paa den anden Side værdsættes ofte kun de Goder, hvorfor der maa bringes et Offer, og af denne Grund saavel som fordi det statsunderstøttende Princip plejer at være: Hjælp til Selvhjælp, kan det være tilraadeligt, at vedkommende Ejere betaler noget af de med Undersøgelsen forbundne Udgifter, naar der forbeholdes Staten Ret til at lade Undersøgelsen foretage uden Tilskud af Lodsejerne, hvor disse enten ikke kunne blive enige derom, og en Undersøgelse dog erkendes for høist ønskelig og nødvendig, eller hvor en mindre Jordbruger har et forholdsvis stort Moseareal, saa at han viger tilbage for eller ikke magter Udgiften til saadanne Undersøgelser. Med en Bemyndigelse for Staten til i disse og lignende Tilfælde at kunne yde Undersøgelse uden Udgift for Lodsejeren, ville vi finde det passende, om Lodsejerne ellers betale Halvdelen af Udgiften ved en Undersøgelse, dog ikke ud over 50 Ore pr. Td. Vd. At Undersøgelsen i alle Tilfælde maa foretages af sagkyndige, dertil af Staten valgte Mænd, der i flere Tilfælde ventelig ville kunne være de lokale Landinspektører, og at Staten ligeledes i alle Tilfælde bestemmer det Omfang, hvori, og den Plan, hvorefter Undersøgelsen skal foretages, er indlysende, thi kun derved kan opnaas Betyggelse for, at Undersøgelserne blive af en saa grundig og holdbar Natur, at der med Sikkerhed kan bygges paa dem. Som Regel bør Undersøgelserne foretages i den Ordensfølge, hvori Begæringerne derom indkomme, idet dog Hensynet til vedkommende Undersøgers henstigtsmæssigste Rejserute o. lign. ogsaa bør tages i Betragtning.

I Henhold hertil tillade vi os da at foreslaa, at der til de her nævnte Undersøgelser for Finansaaret 1896—97 søges en Bevilling paa 6,000 Kr. til Arbejdets Udførelse i Marken og til Kort, Beretning og Prøveudtagning, samt 6,000 Kr. til Analyser, Rejser og Trykning af indkomne Beretninger med dertil hørende Kort samt til Ledelsen og Samarbejdningen af Undersøgelserne; i alt altsaa 12,000 Kr.

2. Planteavlssforsøg.

Inden vi fremsætte den Plan for disse, der paa Landhusholdningselskabets Opfordring er udarbejdet af Statskonjulent P. Nielsen, skulle vi bemærke, at det af ovennævnte Møde i Randers nedsatte Udvalg ved Marchusmødet fremsatte Ønsket om, forskellige